

Redovisning

Datum

2019-12-18

Handläggare

Jonas Svensson

Vattenförvaltning

jonas.svensson@havochvatten.se

Dnr

2725-2019

Direkt

0106986022

Mottagare

Regeringskansliet

Miljödepartementet

Uppdrag om översyn av föreskrifter och vägledning för uppnående av rätt status

Gällande möjligheterna till att undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndigheten har genom regeringsbeslut 2019-07-04 (M2019/01424/Nm) erhållit uppdrag om översyn av föreskrifter och vägledning för uppnående av rätt status.

Föreskrifter

- Havs- och vattenmyndighetens slutsats är att pågående översyn av föreskrifterna, inkluderat remittering av förslag till ändringar, innebär att myndigheten har föregått den del av regeringsuppdraget vad gäller att tillse att de *aktuella föreskrifterna HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20 setts över så att möjligheten till KMV och undantag används fullt ut.*
- Vi bedömer, avseende föreskrifterna, att det i dialog med andra myndigheter och aktörer samt efter genomgång av inkomna remissyttranden inte framkommit några ytterligare förslag om hur möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade ska användas fullt ut som inte redan övervägts inom ramen för att revidera föreskrifterna.

Vägledningar

- Havs- och vattenmyndighetens bedömningsgrunder som delvis återfinns i föreskrifter HVMFS 2013:19, bilagor 1-5 och i kompletterande vägledningar ses regelbundet över för säkrare klassificering och en ökad rättssäkerhet. Utveckling och revidering av vägledningar för bedömningsgrunder för statusklassificering sker därför pågående genom myndighetens försorg främst utifrån kraven i vattendirektivet och uppenbara brister i tillämpningen av befintliga bedömningsgrunder.
- Vi genomför nu en uppdatering av befintliga vägledningar om KMV och undantag. I dessa kommer eventuella oklarheter om begrepp avseende *samhällsnyttig verksamhet* samt liknande formuleringar förklaras ytterligare.

- Vårt vägledande material som omfattar *KMV och undantag* behöver, utöver att ses över i relation till ny lagstiftning, harmoniseras med uppdaterade material och underlag som tagits fram i den EU-gemensamma tolkningen av vattendirekt genom CIS¹. Vi kommer, utöver detta, också beakta erfarenheter inom den svenska vattenförvaltningens genomförande och vid framtagning av *Förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft* ytterligare belysa och förklara vissa steg och begrepp som det uppstått oklarhet kring.
- Vidare arbetar vi med framtagande av vägledning om miljö kvalitetsnormer och Natura 2000.
- Avseende *undantag för nya verksamheter* kan vi behöva komplettera vårt vägledande material.
- Tillfällig försämring av statusen på grund av naturliga skäl eller exceptionella naturliga orsaker som inte kunnat förutses är ett undantag enligt artikel 4.6 vattendirektivet dock inte enligt vattenförvaltningsförordningen. Bestämmelsen har därför inte hanterats närmare i detta uppdrag avseende undantag. Tillfällig försämring kan ur ett klimatperspektiv vara särskilt intressant att utveckla.
- Betydelsen av *det lokala och regionala miljö- och energiperspektivet* finns beskrivet i Havs- och vattenmyndighetens vägledande material om KMV. Vårt vägledande material behöver emellertid kompletteras i syfte att hjälpa vattenmyndigheterna att bedöma *betydelsen* av det lokala och regionala miljö- och energiperspektivet i arbetet med både KMV och undantag, genom att erforderliga underlag i form av rapporter eller tekniska dokument tas fram av andra centrala myndigheter i dialog med oss.
- I fråga om *klimatnytta* behöver vägledande material ses över i ljuset av genomförandet av regeringsuppdraget. Begreppet klimatnytta behöver också utvecklas i detta arbete.
- Vi bedömer att det i vägledningsarbetet inte kan uteslutas, att det i dialog med andra myndigheter och aktörer kan uppkomma ytterligare förslag om hur möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade ska användas fullt ut som inte redan övervägts inom ramen för utvecklingen av det vägledande materialet.

Tillämpning av KMV och undantag i några andra EU-länder

- De länder som vi har jämfört är Österrike, Tyskland, Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Norge och Sverige.

¹ Common Implementation Strategy, CIS, är kommissionens och medlemsstaternas gemensamma arbete med att utveckla tolkningen av vattendirektivet.

- Andelen KMV i respektive land i relation till landets totala antal vattenförekomster varierar mellan 2 - 34 % (median 7,5 %). Siffran för Sverige är 3 %.
- Sverige avviker från de analyserade länderna genom att i stort sett endast ha förklarat KMV med koppling till vattenkraft. Andelen förklarade KMV på grund av vattenkraft ligger också för Sverige kring genomsnittet jämfört med alla länder. De flesta analyserade länderna har tillämpat KMV i vattenförekomster även för markavvattning, rekreation, översvämningsskydd, urbanisering m.m.
- Mer än en typ av undantag kan tillämpas per ytvattenförekomst. Per ytvattenförekomst och land går det endast att få statistik över ifall undantag har tillämpats eller inte, d.v.s. informationen anger inte om undantag tillämpats enligt artikel 4.4, 4.5 vattendirektivet eller en kombination av dessa.
- I jämförelsen framgår det att för naturliga vattenförekomster (d.v.s. ej KMV eller KV) tillämpar länderna undantag för god ekologisk status senast 2015 i 18 till 89 % av fallen. Siffran för Sverige ligger på 61 %. För god kemisk status senast 2015 tillämpas undantag i 0 till 100 % av fallen. Siffran för Sverige ligger på 100 %.
- Inget av länderna i jämförelsen har tillämpat undantag enligt artikel 4.6 vattendirektivet. Två av de jämförda länderna har tillämpat undantag enligt artikel 4.7 vattendirektivet.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	1
FÖRESKRIFTER	1
VÄGLEDNINGAR	1
TILLÄMPNING AV KMV OCH UNDANTAG I NÅGRA ANDRA EU-LÄNDER.....	2
BESKRIVNING AV UPPDRAGET.....	5
UTGÅNGSPUNKTER	5
BAKGRUND.....	6
HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETENS ÖVERSYN AV FÖRESKRIFTER.....	8
BEDÖMNINGSGRUNDER OCH STATUSKLASSIFICERING	9
HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETENS ÖVERSYN AV VÄGLEDANDE MATERIAL	10
BEDÖMNINGSGRUNDER OCH STATUSKLASSIFICERING	10
SAMHÄLLSNYTTIG VERKSAMHET	10
KMV ENLIGT 4 KAP. 3 § VFF OCH UNDANTAG ENLIGT 4 KAP. 9-12 §§ VFF	11
TILLFÄLLIG FÖRSÄMRING AV VATTENFÖREKOMST ENLIGT 4 KAP. 15 § VFF	14
BETYDELSEN AV LOKALA OCH REGIONALA MILJÖ- OCH ENERGIPERSPEKTIVET.....	15
KLIMATNYTTA	16
DIALOG	16
ÖVRIGT	16
REDOVISNING AV TILLÄMPNING AV KMV OCH UNDANTAG I NÅGRA ANDRA EU-LÄNDER	16
FÖRKLARANDE AV KMV ENLIGT ARTIKEL 4.3 VATTENDIREKTIVET	17
BESLUT OM UNDANTAG ENLIGT ARTIKEL 4.4-7 VATTENDIREKTIVET	19

Beskrivning av uppdraget

Havs- och vattenmyndigheten har genom regeringsbeslut 2019-07-04 (M2019/01424/Nm) erhållit uppdrag om översyn av föreskrifter och vägledning för uppnående av rätt status.

Regeringen har därmed beslutat att Havs- och vattenmyndigheten ska se över sina föreskrifter och sin vägledning så att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut.

Uppdraget kan hänföras till avsnitt 20 i propositionen Vattenmiljö och vattenkraft (prop. 2017/18:243) som aviserar regeringens avsikt att – i ljuset av att ramdirektivets undantag ska användas fullt ut – uppdra åt Havs- och vattenmyndigheten att se över sina föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten, samt att utveckla vårt vägledande material vad gäller bedömningsgrunder, vad som kan anses vara samhällsnyttig verksamhet, statusklassificering och kraftigt modifierade vatten.

Uppdraget anger vidare att vid genomförande avseende utveckling av vägledande material ska betydelsen av lokala och regionala miljö- och energiperspektiv samt klimatnytta belysas särskilt. För miljöperspektivet avses miljön i stort, dvs. såväl naturmiljön i sig som kulturmiljöer, rekreativvärden och sociala värden. I uppdraget ligger även att redovisa hur beslut om att förklara vatten som kraftigt modifierade och användning av undantag tillämpats i några andra länder.

Uppdraget ska genomföras i dialog med berörda myndigheter så som bl.a. Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Riksantikvarieämbetet, Boverket, Trafikverket, Sjöfartsverket, länsstyrelserna och lokala och regionala aktörer.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 januari 2020.

Utgångspunkter

Havs- och vattenmyndigheten har uppfattat att uppdraget är formulerat så att det handlar om se över föreskrifter och vägledningar så att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut. Därmed avses inte att leverera färdiga föreskrifter och vägledningar utifrån vad regeringsuppdraget avser. Denna tolkning har gjorts utifrån den korta tid som lämnats för fullgörande av uppdraget, under vilken tid det inte hade varit möjligt att genomarbete och remittera vägledningarna.

En ytterligare utgångspunkt är att uppdraget avser alla verksamheter som kan bli föremål för KMV och undantag och inte bara vattenkraft.

Bakgrund

Vattenmyndigheterna ska enligt vattenförvaltningsförordningen (2004:660), VFF, använda möjligheten att besluta om undantag och KMV fullt ut. Samtidigt ska Sveriges genomförande av EU-rättens villkor, uttolkade genom CIS, säkerställas, bland annat genom att alla genomförbara åtgärder i syfte att förbättra vattenmiljöerna genomförs och att ingen försämring av vattenmiljön sker. I det arbetet har vattenmyndigheterna att förhålla sig till gällande bestämmelser i miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen samt HaV:s föreskrifter och vägledande material.

Syftet med myndighetens föreskrifter och vägledande material är att utifrån överordnade författningar och inom vårt bemyndigande först och främst säkerställa och tydliggöra den svenska implementeringen av vattendirektivet. Syftet med vattendirektivet (och därmed med VFF, Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och vägledande material) framgår av artikel 1 i vattendirektivet². I CIS-vägledning No. 20³ som tagits fram i det EU-gemensamma arbetet framgår att även om undantag är en integrerad del av miljömålen i artikel 4 och *planeringsprocessen* så är vattendirektivet ett miljödirektiv.

Föreskrifterna HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20 är några av våra viktigaste verktyg för att samordna och styra vattenmyndigheternas och länsstyrelsernas arbete med kartläggning, klassificering och normsättande av vattenförekomster. Föreskrifterna definierar de kvalitetskrav som ska följas för att åstadkomma en bättre vattenmiljö i praktiken d.v.s. som grund för att ställa krav på åtgärder och anpassningar vid en enskild vattenförekomst. Kvalitetskraven används även av andra myndigheter för att ta ställning till om en åtgärd, ett projekt eller en verksamhet riskerar att försämra en vattenförekomsts status och eller riskerar att medverka till att en miljökvalitetsnorm äventyras.

Vi har utvecklat vägledande material för KMV som en generell vägledning som gäller för alla de vattenanvändningar som redovisas i 4 kap. 3 § VFF samt en specifik för tillämpningen avseende vattenförekomster påverkade av vattenkraft. Utöver detta utvecklas vid behov vägledande material för vissa specifika sektorer, exempelvis inom jordbruk eller urban miljö.

För att säkerställa att myndighetens föreskrifter och vägledande material ser till att genomförandet av vattendirektivets syfte uppnås samtidigt som vi enligt

² "Syftet med detta direktiv är att upprätta en ram för skyddet av inlandsytvatten, vatten i övergångszon, kustvatten och grundvatten, för att a) hindra ytterligare försämringar och skydda och förbättra statusen hos akvatiska ekosystem och, såvitt avser deras vattenbehov, även terrestra ekosystem och våtmarker som är direkt beroende av akvatiska ekosystem, b) främja en hållbar vattenanvändning baserad på ett långsiktigt skydd av tillgängliga vattenresurser"... "och därigenom bidra till tillräcklig tillgång på ytvatten och grundvatten av god kvalitet som behövs för en hållbar, balanserad och rättvis vattenanvändning."...

³ Guidance Document No. 20. GUIDANCE DOCUMENT ON EXEMPTIONS TO THE ENVIRONMENTAL OBJECTIVES. Technical Report - 2009 – 027, s. 10

uppdrag ska se till att även användning av KMV och undantag möjliggörs fullt ut, utgår vi från:

- Relevanta EU-direktiv.
- Rättslig praxis (från EU-domstolen och Mark- och miljööverdomstolen).
- Motiverade yttranden från EU-kommissionens (d.v.s. kritik från kommissionen om Sveriges genomförande).
- Internationell standarder avseende metoder och bedömningsgrunder (exempelvis CEN).
- CIS-vägledningar som utgör EU-gemensam uttolkning av vattendirektivet.
- Erfarenheter och återkopplingar från det praktiska vattenförvaltningsarbetet som genomförs regionalt av vattenmyndigheterna och länsstyrelserna.
- Material av relevans som tas fram av annan central myndighet t.ex. Energimyndigheten, Svenska kraftnät, Jordbruksverket, Riksantikvarieämbetet med flera.
- Synpunkter och kommentarer inkomna när relevanta föreskrifter och vägledande material remitteras.

Havs- och vattenmyndigheten vill i sammanhanget förtydliga den ingående process det innebär att ta fram vägledande material genom CEN-standarder och CIS. Detta arbete sträcker sig under lång tid och genomförs under kommissionens ledning. Behovet av vägledning på EU-nivå lyfts till vattendirektörerna som beslutar att en kärngrupp inom CIS utarbetar en vägledning om, till exempel God ekologisk potential (GEP). Arbetet inleds i regel med insamling av underlag genom att medlemsstaterna svarar på enkäter och deltar i arbetsmöten. Utkast till vägledningar remitteras medlemsstaterna och olika intresse- och branschorganisationer. Inkomna kommentarer beaktas och slutlig version godkänns inom lämplig grupp inom CIS, därefter av SCG⁴ och till sist av vattendirektörerna. Vägledningen skickas för slutlig layout och publiceras.

⁴ Strategic Co-ordination Group, SCG, <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/miljomal--direktiv/vattendirektivet/sveriges-deltagande-i-eu-samarbetet.html>

Havs- och vattenmyndighetens översyn av föreskrifter

Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att genomförd revidering och beslut av HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20 innebär att föreskrifterna fullt ut möjliggör KMV och undantag, beaktande andra lagstiftningar och den EU-gemensamma tolkningen av vattendirektivet. Denna slutsats grundas på att vi under perioden maj- september 2019 genomförde översyn av föreskrifter och remitterade förslag på dessa med just det syftet.

Vi har fram till maj 2019 sett över föreskrifter HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20 och därefter remitterat förslag till reviderade föreskrifter med övergripande utgångspunkt att fånga upp de nya författningsändringarna inom Vattenmiljö och Vattenkraft, som trädde i kraft i januari 2019, samt intentionerna i förarbeten om att utrymmet för undantag och lägre ställda krav som EU-rätten medger ska utnyttjas fullt ut (prop. 2017/18:243, s. 148).

Innan revideringen omfattade HVMFS 2013:19 endast tillämpning av delar av 4 kap. VFF, men inte de delar av 4 kap. VFF som till exempel handlar om avvikelser och undantag.

Förklarandet av KMV fanns innan revideringen ytterst kortfattat beskrivet i en paragraf i HVMFS 2013:19 och inte alls i HVMFS 2017:20. Bedömningen av att förklara en ytvattenförekomst som KMV görs inom det kartläggningsarbete som återfinns i HVMFS 2017:20. Det har därför funnits ett stort behov av förtydliganden i dessa föreskrifter för att underlätta för vattenmyndigheterna att förklara en vattenförekomst som KMV och besluta om undantag när villkoren i 4 kap. VFF är uppfyllda. Vår bedömning är att det med dessa förtydliganden nu dessutom är lättare för andra aktörer att följa de steg som krävs för förklarande av KMV och beslut om undantag samt att få klart för sig vilket underlag som kan förväntas finnas tillgängligt. En målsättning i översynen var även att kommuner, länsstyrelser, verksamhetsutövare och domstolar ska kunna tillämpa föreskrifter för de fall där det krävs.

Förslag på reviderade föreskrifter skickades ut på bred remiss under maj till september 2019 och yttrandena beaktades under hösten-vintern 2019. Föreskrifterna beslutades 10 december 2019.

Vi får med ovan nämnda översyn och breda remissförfarande anses ha föregått den del av regeringsuppdraget vad gäller att tillse att de aktuella föreskrifterna HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20 setts över så att möjligheten till KMV och undantag används fullt ut.

Inkomna remissyttranden över de reviderade föreskrifterna har särskilt beaktats avseende att möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade används fullt ut. Vid bedömning av remissvaren framgår att denna intention uppfattats. Flertalet remissinstanser bedömer att föreslagna föreskrifter uppfyller dessa intentioner. I de fall det framkommit synpunkter om att föreskrifterna försvårar möjligheterna till undantag och

förklarande av vatten som kraftigt modifierade har det rört sig om oklarheter som har tydliggjorts.

Dialogmöte inom ramen för arbete med regeringsuppdraget har hållits med berörda myndigheter och företrädare för kommuner för att ytterligare ta in synpunkter om hur föreskrifterna uppfyller angivna intentioner.

Sammantaget bedömer vi att det inte framkommit några ytterligare förslag om hur möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade ska användas fullt ut som inte redan övervägts inom ramen för föreskriftsrevideringsarbetet. Förslag t.ex. om att helt lyfta ut bilagorna och överföra dessa till vägledning har redan övervägts och inte heller bedömts leda till fler KMV och undantag.

Bedömningsgrunder och statusklassificering

Havs- och vattenmyndighetens bedömningsgrunder ses regelbundet över för säkrare klassificering och en ökad rättssäkerhet. Vi arbetar kontinuerligt både nationellt och på EU-nivå med att interkalibrera och harmonisera statusklassificeringen avseende biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer i relation till de krav som ställs i vattendirektivet. På detta följer också att praktiska erfarenheter, ny kunskap och data tillkommer kontinuerligt vilket behöver värderas i relation till befintliga metoder i att bedöma vattnets tillstånd. Syftet med uppdatering och revidering är att bedömningsgrunderna ska vara så korrekta och precisa som möjligt för en vederhäftig statusklassificering och uppskattning av eventuella åtgärdsbeting.

Utveckling och revidering av bedömningsgrunder för statusklassificering sker därför pågående genom myndighetens försorg främst utifrån kraven i vattendirektivet, uppenbara brister i tillämpningen av befintliga bedömningsgrunder samt där det saknas bedömningsgrunder som svarar på en viss form av påverkan. Det sistnämnda berör bl.a. biologiska parametrar/index som svarar på fysisk påverkan där behovet är stort nationellt men även ur ett EU-perspektiv. Myndigheten har tagit initiativ till utveckling av sådana bedömningsgrunder. Det finns i detta sammanhang möjlighet med samverkan med andra länder och aktörer.

Utveckling och införande av nya empiriska bedömningsgrunder kräver generellt nya undersökningsmetoder inkluderat datainsamling vilket bör ske under minst ett antal år. Vi vill tillägga att revideringar av bedömningsgrunder är komplicerade och att de, när det gäller främst biologiska sådana, också förutsätter rättsligen bindande interkalibrering med andra medlemsstaters metoder. EU, genom arbetsgruppen ECOSTAT, tar emellertid även ett samordnande ansvar för att harmonisera bedömningssystem för klassificeringen av fysikalisk-kemi och hydromorfologi avseende status samt även god ekologisk potential mellan medlemsstaterna. Resultaten från sådan

harmonisering publiceras generellt i specifika *CIS best practise* eller *guidance documents*.

Havs- och vattenmyndighetens översyn av vägledande material

Bedömningsgrunder och statusklassificering

Även om föreskrifterna riktar sig specifikt till vattenmyndigheten och länsstyrelserna, ökar fokus på föreskrifternas praktiska tillämpning eftersom de i högre grad kommer att behöva användas av tillsynsmyndigheter, domstolar, verksamhetsutövare, konsulter med flera i enskilda prövningar. Vi kommer därför att utveckla befintliga vägledningar eller komplettera med ytterligare vägledning.

Havs- och vattenmyndigheten har i dagsläget en vägledning, i form av ett arbetsmaterial, för den praktiska tillämpningen av statusklassificering, expert-, rimlighets-, osäkerhets- och tillförlitlighetsbedömning (Statusklassificering och hantering av osäkerhet). Innan denna vägledning beslutas kommer den att behöva revideras och harmoniseras utifrån beslutade föreskrifter.

Samhällsnyttig verksamhet

Begreppet *samhällsnyttig verksamhet* används i regeringens proposition 2017/18:243, Vattenmiljö och vattenkraft på ett sådant sätt att det avser tillämpningen av såväl KMV enligt 4 kap. 3 § VFF som undantag enligt 4:9-12 §§ VFF. Begreppet samt liknande formuleringar såsom *samhällsvärden*, *samhällsfunktioner*, *samhällsviktig*, *vattenanvändning m.m.* förekommer i myndighetens vägledningar om KMV och undantag. I och med uppdatering av våra befintliga vägledningar om KMV och undantag kommer begreppen ensas.

I vår generella vägledning om KMV kopplas begreppet *samhällsnyttig verksamhet* till den lista med specificerad vattenanvändning som finns i 4 kap. 3 § 1. b-f VFF (se Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:9 s. 10 och 48). I uppdateringen av våra två befintliga vägledningar om KMV kommer listan med samhällsnyttig verksamhet att förklaras ytterligare. Bland annat är följande dokument och aktiviteter av relevans:

- Proposition 2017/18:243, Vattenmiljö och vattenkraft.
- Workshop om specificerad vattenanvändning (Genomförd 2018).
- CIS-vägledning No. 4.
- CIS-vägledning avseende definition av ekologisk potential (Beslutad november 2019).
- CIS-vägledning No. 20.
- Erfarenheter från det svenska vattenförvaltningsarbetet.

- Erfarenheter från arbetet med framtagning av Förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft.
- Workshop om undantag (Genomförd november 2019).

Vi kommer även att analysera om begreppet *samhällsnyttig verksamhet* är av relevans att införa i uppdateringen av våra befintliga vägledning om undantag enligt 4 kap. 9-12 §§ VFF.

Begreppen *allmänintresse av större vikt* och *hållbar mänsklig utvecklingsverksamhet* är två begrepp som förekommer i samband med undantag för nya verksamheter enligt 4 kap. 11-12 §§ VFF (artikel 4.7 vattendirektivet).

Det finns likheter och skillnader mellan dessa två begrepp och begreppet *samhällsnyttig verksamhet*. Vi kommer i vårt vägledande material förklara hur dessa begrepp ska närmare förstås i relation till begreppet samhällsnyttig verksamhet. Förutom ovan redogjorda dokument och aktiviteter är bland annat följande av relevans:

- CIS-vägledning No. 1.
- CIS-vägledning No. 36.
- Avgörande från EU-rätten.

KMV enligt 4 kap. 3 § VFF och undantag enligt 4 kap. 9-12 §§ VFF

I och med genomförd översyn och revidering av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 och HVMFS 2017:20 har ett antal nya paragrafer och bilagor införts i syfte att säkerställa att vattenmyndigheterna använda möjligheten att besluta om undantag och KMV fullt ut och att EU-rättens villkor säkerställs så att rätt vattenstatus uppnås. Dessa nya paragrafer behöver hänvisas till i vårt befintliga vägledande material om:

- KMV enligt 4 kap. 3 § VFF.
- Undantag enligt 4 kap. 9-10 §§ VFF.
- Undantag enligt 4 kap. 11-12 §§ VFF.

Myndighetens vägledande material kring KMV avser alla samhällsnyttiga verksamheter, inte bara vattenkraft.

Arbetet med KMV sker i två övergripande moment. Det första momentet är att bedöma om en vattenförekomst ska förklaras som KMV eller inte. Det andra momentet är att bedöma vilken nuvarande potential ytvattenförekomsten har och vilken miljö kvalitetsnorm den ska ha. Varje moment genomförs i ett antal steg.

Vi har i vårt befintliga vägledande material om KMV väglett kring båda momenten och alla stegen i enlighet med vad som anses vara bästa praxis enligt CIS-vägledning m.m. Myndighetens vägledningar beskriver momenten på

svenska med svenska begrepp och med hänvisning till svensk lagstiftning och förvaltning.

Från år 2016, då vägledning för KMV med koppling till vattenkraft publicerades tills idag, har det inom CIS tagits fram ytterligare underlag i syfte att förtydliga vissa steg i respektive moment. Utöver att vi aktivt deltar i det EU-gemensamma arbetet, har vi utifrån erfarenheter inom den svenska vattenförvaltningens genomförande samt vid framtagning av *Förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft* identifierat vissa steg och begrepp som behöver belysas och förklaras ytterligare och mer detaljerat i vårt vägledande material. Exempel på det är:

- Hur vattenförekomster med väsentligt förändrad fysisk karaktär bedöms.
- Beskrivning av vad nyttan med den specificerade vattenanvändning och miljön i stort utöver det som redan finns avseende vattenkraft⁵ och jordbruk⁶.
- Skillnaden mellan påverkan och betydande påverkan på den specificerade vattenanvändningen och miljön i stort.
- Beskrivning av när gränsen för betydande påverkan på den specificerade vattenanvändningen och miljön i stort uppstår utöver det som redan finns avseende vattenkraft⁵ och jordbruk⁶.
- Definition och bedömning av ekologisk potential. Inklusiv sammanfattning av de av CIS angivna bedömningsmetoder som finns, d.v.s. referensmetoden och åtgärdsmetoden, eftersom metodval kan styras utifrån vilken typ av specificerad vattenanvändning eller miljö i stort det rör.
- Miljöåtgärder relevanta att utreda för att nå god ekologisk potential utöver det som redan finns avseende vattenkraft⁵ och jordbruk⁶.
- Vi avser att översätta åtgärdslistan från CIS då den innehåller åtgärder för annat än vattenkraft och jordbruk.

Myndigheten har, som tidigare nämnt redan tagit fram flera vägledningar för tillämpning av KMV och undantag. Följande är det befintliga vägledande materialet avseende KMV:

- Att identifiera och förklara en vattenförekomst som kraftigt modifierad eller konstjord, Naturvårdsverket, 2008-02-08
- Vägledning för kraftigt modifierade vatten, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:9

⁵ Vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet. Rapport från Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Havs- och vattenmyndigheten, ER 2016:11 samt Strategi för åtgärder i vattenkraften. Avvägning mellan energimål och miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:14

⁶ Nationell strategi för prioritering av vattenåtgärder inom jordbruket, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:10 samt i Jordbruksverkets rapportserie: Kantzoner längs jordbruksvatten för en bättre vattenmiljö, RA19:6; Miljöåtgärder i jordbruksvatten, RA19:23 och Vad är betydande negativ påverkan på jordbrukets markavvattningsanläggningar?, RA19:5.

- Vägledning för kraftigt modifierat vatten. 2016-06-02
- Förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft
- Vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet Rapport från Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Havs- och vattenmyndigheten ER 2016:11
- Information på webben
- <https://www.havochvatten.se/hav/samordning--fakta/samverkansomraden/program-vattenmiljo-och-vattenkraft/nationell-plan-for-omprovning-av-vattenkraft.html>
- <https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledning/vattenforvaltning/om-vattenforvaltning/kraftigt-modifierade-vatten.html>

Vidare arbetar vi med framtagande av vägledning om miljökvalitetsnormer och Natura 2000.

Vårt vägledande material kring undantag avser alla samhällsnyttiga verksamheter, inte bara vattenkraft.

Arbetet med undantag enligt 4 kap. 9-10 §§ VFF sker i två övergripande moment. Det första momentet är att bedöma om förlängd tidsfrist är tillämpligt eller inte. Det andra momentet är att bedöma om mindre stränga krav är tillämpligt eller inte.

Vi har i vårt befintliga vägledande material om undantag väglett kring båda momenten och alla stegen i enlighet med vad som anses vara bästa praxis enligt CIS. Våra vägledningar beskriver momenten på svenska med svenska begrepp och med hänvisning till svensk lagstiftning och förvaltning.

Från 2014 (då vägledning för undantag publicerades) till dags datum har CIS arbetat fram ytterligare underlag i syfte att förtydliga vissa steg i respektive moment. Utöver det har vi utifrån erfarenheter inom den svenska vattenförvaltningens genomförande samt vid framtagning av *Förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft* identifierat vissa steg och begrepp som behöver beläggas och förklaras ytterligare och mer detaljerat i vårt vägledande material. Exempel på det är:

- Hur undantag ska redovisas.
- Hur begreppen försämringsförbudet och stegvis förbättring ska förstås och efterföljas i relation till undantag.
- Att alla rimliga åtgärder ska genomföras.
- Undantag i relation till år 2027.
- Bedömning av rimliga och orimliga kostnader och hur begreppen ska förstås i relation till varandra.
- Skillnader och likheter mellan begreppen tekniska skäl och omöjligt.

- Undantag i relation till KMV.

Myndighetens befintliga vägledande material består av:

- Vägledning för 4 kap. 9-10 §§ vattenförvaltningsförordningen. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:1.
- Information på webben. <https://www.havochvatten.se/hav/uppdrag--kontakt/publikationer/publikationer/2014-12-18-vagledning-for-4-kap.-9-10--vattenforvaltningsforordningen-om-forlangd-tidsfrist-och-mindre-stranga-krav---undantag-fran-att-na-en-god-status-potential-till-2015.html>

Då vattenförvaltningsförordningen ändrades 1 januari 2019 genom SFS 2018:2013 var några av de paragrafer som genomgick en mer omfattande förändring de som reglerade undantag för nya verksamheter enligt 4 kap. 11-12 §§ VFF. Dessa förändringar föranledde att vi så sent som i april 2019 kompletterade sitt vägledande material med att på hemsidan publicera en sammanfattande vägledning och information på webben.

Arbetet med undantag för nya verksamheter enligt 4 kap. 11-12 §§ VFF sker i två övergripande moment. Det första momentet är att bedöma om undantag för den nya verksamheten enligt 4 kap. 11 § är tillämpligt eller inte. Det andra momentet är att bedöma om villkoren i 4 kap. 12 § VFF är uppfyllda och verksamheten därmed kan tillåtas.

Vi har i vårt befintliga vägledande material om undantag enligt 4 kap. 11-12 §§ VFF väglett också kring dessa båda momenten och alla stegen i enlighet med vad som anses vara bästa praxis enligt CIS. Denna vägledning kan, mot bakgrund av vad som anges i uppdraget från regeringen, behöva ses över.

Myndighetens befintliga vägledande material består av:

- Vägledning om undantag för ny eller ändrad verksamhet, 4 kap. 11-12 §§ VFF.
- Information på webben. <https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/vattenforvaltning/undantag-for-ny-eller-andrad-verksamhet.html>

Tillfällig försämring av vattenförekomst enligt 4 kap. 15 § VFF

Av EU-gemensam vägledning framgår att tillfällig försämring av statusen på grund av naturliga skäl eller exceptionella naturliga orsaker som inte kunnat förutses enligt artikel 4.6 vattendirektivet är ett undantag från miljömålet i artikel 4.⁷ I vattenförvaltningsförordningen, VFF, har detta innehåll genomförts i 4 kap. 15 § VFF under det avsnitt i VFF som reglerar avvikelser, undantag och ändringar. Dock tas inte denna bestämmelse upp som ett undantag enligt Bilaga 1 till vattenförvaltningsförordningen.⁸ Bestämmelsen

⁷ CIS Guidance Document No. 20, s. 7.

⁸ Punkt 5 Bilaga 1 hänvisar till undantagsreglerna i 4 kap. 9-12 §§ VFF.

har därför inte hanterats närmare i detta uppdrag avseende undantag. Av vad som redovisas i detta uppdrag framgår att artikel 4.6 inte heller tillämpats av länderna i jämförelsen (se nedan). Ur ett klimatperspektiv kan denna möjlighet till avvikelse från miljömålen dock vara särskilt intressant då den avser situationer som torka och översvämningar⁹.

Betydelsen av lokala och regionala miljö- och energiperspektivet

Betydelsen av lokala och regionala energiperspektivet

Betydelsen av lokala och regionala energiperspektivet finns beskrivet i myndighetens specifika vägledning om KMV med koppling till vattenkraft¹⁰.

I *Förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft* finns ytterligare vägledande text kring betydelsen av behovet av att främja regional och lokal stabilitet i elsystemet. Där framgår att det nätägarna ansvarar för regional och lokal nätstabilitet och att hänsyn till dessa frågor måste tas i de enskilda domstolsprocesserna. Det framgår även att det geografiska läget ska beaktas eftersom minskad lokal elproduktion minskar förmågan att tillgodose lokala och regionala behov av elkraft vid stora störningar i elförsörjningen.

Vårt vägledande material behöver emellertid kompletteras i syfte att hjälpa vattenmyndigheterna att bedöma betydelsen av det lokala och regionala energiperspektivet i arbetet med både KMV och undantag. Vi kan emellertid inte ensamt i vårt vägledande material beskriva betydelsen av det lokala och regionala energiperspektivet. I detta fall behöver Energimyndigheten och Svenska kraftnät, i dialog med oss, ta fram sådant underlag i form av rapporter, tekniska dokument eller liknande.

Betydelsen av lokala och regionala miljöperspektivet

Enligt uppdraget från regeringen likställs begreppet *miljöperspektivet* med begreppet *miljön i stort*. Vad som innefattas i begreppet *miljön i stort* framgår i vår generella vägledning om KMV (se vidare bilaga 1, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:9).

Liksom för det lokala och regionala energiperspektivet kan inte Havs- och vattenmyndigheten för begreppet *miljön i stort* ensamt utveckla sitt vägledande material. Erforderliga underlag i form av rapporter eller tekniska dokument behöver andra centrala myndigheter ta fram i dialog med oss. Följande myndigheter är relevanta avseende *miljön i stort*:

- Riksantikvarieämbetet
- Jordbruksverket
- Sveriges geologiska undersökning

⁹ Jfr CIS Guidance Document No. 20, s. 22f.

¹⁰ Vägledning för kraftigt modifierat vatten. 2016-06-02, s.35.

- Naturvårdsverket
- Sjöfartsverket
- Tillväxtverket (turism)

Klimatnytta

Havs- och vattenmyndigheten ska bidra till minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning. Vi har tagit fram en klimatstrategi och en rapport som beskriver arbete med handlingsplan för klimatanpassning. I detta arbete stödjer vi oss mot bestämmelserna i förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete och regeringens handlingsplan enligt klimatlagen (2017:720).

I fråga om klimatnytta i ljuset av genomförandet av regeringsuppdraget behöver vissa av våra vägledningar utvecklas ytterligare. Även här behöver vi stöd från andra myndigheter i framtagandet av underlag för att utveckla vägledningarna.

Innan vägledningar revideras behöver begreppet klimatnytta definieras och förtydligas. I många fall definieras begreppet som en åtgärd som minskar utsläpp av klimatpåverkande gaser. Begreppet kan också omfatta koldioxidinlagring eller åtgärder som ersätter andra verksamheter som har större klimatpåverkan. I många fall kommer det vara svårt att ge detaljerad vägledning eftersom det beror på det enskilda fallet och ur ett livscykelperspektiv.

Dialog

Vi bedömer att det i vägledningsarbetet inte kan uteslutas, att det i dialog med andra myndigheter och aktörer kan uppkomma ytterligare förslag om hur möjligheterna till undantag och förklarande av vatten som kraftigt modifierade ska användas fullt ut som inte redan övervägts inom ramen för utvecklingen av det vägledande materialet.

Övrigt

Som framgår av texten ovan arbetar vi aktivt med CIS-vägledningar. För att underlätta och bredda förståelsen av vattendirektivet avser vi att översätta och tillgängliggöra relevanta CIS-vägledningar. Detta anser vi i sin tur kommer öka förståelsen av det svenska genomförandet av vattendirektivet för flertal aktörer.

Redovisning av tillämpning av KMV och undantag i några andra EU-länder

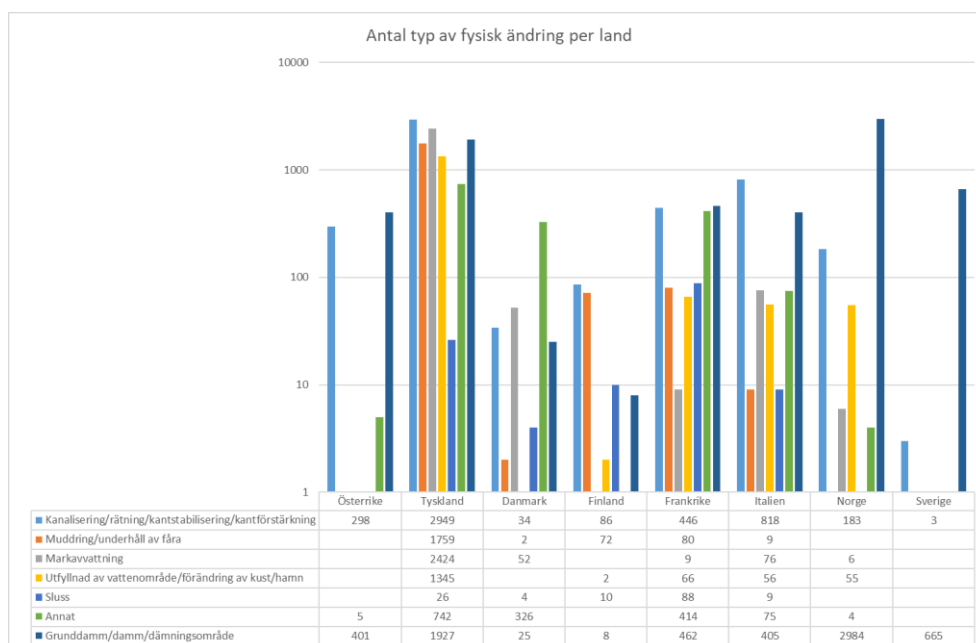
Detta avsnitt redovisar hur Österrike, Tyskland, Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Norge och Sverige har tillämpat möjligheten att förklara vattenförekomster som KMV och besluta om undantag. Informationen är den

som respektive land har rapporterat till EU-kommissionen vid rapporteringen av andra förvaltningscykeln. Rapporteringen av vattendirektivet skulle vara inkommen till EU-kommissionen senast den 22 mars 2016 och följa CIS Guidance no. 35.

Val av respektive land har gjorts på grund av olika faktorer. Några är utvalda på grund av att de är våra närmsta och nordiska grannländer, några för att de i likhet med Sverige har vattenkraftproduktion som en betydande energikälla och några för att de i likhet med Sverige också har omfattande jordbruksproduktion.

Förklarande av KMV enligt artikel 4.3 vattendirektivet

I vattendirektivet regleras förklarande av KMV i artikel 4.3. Definitionen av KMV finns i artikel 2.9. Båda dessa artiklar är införlivade i svensk rätt genom 4 kap. 3 § VFF. Figur 1 visar antal ytvattenförekomster per land med olika typer av fysiska ändringar som har lett till att den förklarats som KMV.

Figur 1. Diagrammet och tabellen visar antal ytvattenförekomster per land med olika typer av fysiska ändringar som har lett till att vattenförekomsten förklarats som KMV. En ytvattenförekomst kan vara påverkad av mer än en typ av fysisk ändring.

En ytvattenförekomst kan förklaras som KMV om åtgärder för att minska den fysiska påverkan så att god ekologisk status kan nås innebär en betydande negativ påverkan på den vattenanvändning¹¹ som är beroende av att ytvattenförekomstens väsentligt förändrade fysiska karaktär. En ytvattenförekomst kan alltså förklaras som KMV till följd av en eller flera typer

¹¹ Begreppet vattenanvändning används här eftersom rapporteringen görs utifrån en annan skärning än den så anges artikel 4.3.1.i-v den inkluderar emellertid allt som ingår i artikel 4.3.1.i-v.

av vattenanvändning. Sverige har vid rapporteringen angett en typ av vattenanvändning per förklarad KMV förutom i ett fall där två typer angivits. Tabell 1 visar antal och andel ytvattenförekomster som är KMV i respektive land.

Tabell 2 visar antal och andel rapporterad vattenanvändning per land. Sverige avviker genom att i stort sett endast ha förklarat KMV med koppling till vattenkraft (662¹² av 668). Andelen förklarade KMV på grund av vattenkraft ligger också för Sverige kring genomsnittet jämfört med alla länder. De flesta länder har tillämpat KMV i vattenförekomster även för markavvattning, rekreation, översvämningsskydd, urbanisering m.m.

Tabell 1. Tabellen visar varje lands totala antal ytvattenförekomster och hur många, respektive hur stor andel, av dessa som är KMV.

	Antal vattenförekomster	Antal KMV	Andel KMV
Österrike	8 127	633	8 %
Tyskland	9 808	3 293	34 %
Danmark	8 751	443	5 %
Finland	6 806	133	2 %
Frankrike	11 414	816	7 %
Italien	8 573	1 273	15 %
Norge	28 240	3 232	11 %
Sverige	23 167	668	3 %

¹² Notera att vattenmyndigheterna anger att 658 ytvattenförekomster förklarats som KMV till följd av vattenkraft, se rapporten Miljö kvalitetsnormer för kraftigt modifierade vattenförekomster – vattenkraft, diarienummer 537-14769-2017 (Vattenmyndigheten Bottenviken).

Tabell 2. Tabellen visar varje lands antal KMV per vattenanvändning. Siffror inom parentes anger andel i procent för respektive typ av KMV i relation till landets totala antal KMV.

	Jordbruk – Bevattning	Jordbruk – Markavvattning	Energi – Vattenkraft	Energi – Ej vattenkraft	Fiske och aquakultur	Översvämnings-skydd	Industri	Annat	Turism och rekreation	Transport	Okänt	Urbanutveckling – Dricksvattenförsörjning	Urbanutveckling – Annat	Miljön i stort*
Österrike (AU)			384 (4,7)		5 (0,1)	314 (3,9)			2 (0,0)	10 (0,1)				
Tyskland (DE)	112 (1,1)	2290 (23,3)	203 (2,1)	3 (<0,1)		884 (9,0)	2 (0,0)	254 (2,6)	111 (1,1)	111 (1,1)	11 (0,1)	33 (0,3)	1 048 (10,7)	262 (2,7)
Danmark (DK)						4 (<0,1)		22 (0,3)		2 (<0,1)	369 (4,2)		43 (0,5)	3 (0,0)
Finland (FI)		39 (0,6)	82 (1,2)			59 (0,9)	8 (0,1)		8 (0,1)	6 (0,1)		4 (0,1)		
Frankrike (FR)	67 (0,6)		187 (1,6)	43 (0,4)	52 (0,5)	294 (2,6)		1 (<0,1)	73 (0,6)	127 (1,1)		102 (0,9)	94 (0,8)	31 (0,3)
Italien (IT)	179 (2,1)	131 (1,5)	174 (2,0)		6 (0,1)	489 (5,7)	28 (0,3)	44 (0,5)	1 (<0,1)	10 (0,1)	82 (1,0)	58 (0,7)	125 (1,5)	6 (0,1)
Norge (NO)		63 (0,2)	2977 (10,5)	1 (<0,1)	38 (0,1)	33 (0,1)	4 (<0,1)	2 (<0,1)	3 (<0,1)	68 (0,2)	1 (<0,1)	32 (0,1)	10 (<0,1)	
Sverige (SE)			662 (2,9)						1 (<0,1)			3 (<0,1)	3 (<0,1)	

* Miljön i stort = skyddad natur och annan ekologisk användning

Beslut om undantag enligt artikel 4.4-7 vattendirektivet

I vattendirektivet regleras beslut om förlängd tidsfrist och mindre stränga krav (MSK) i artiklarna 4.4 och 4.5, undantag till följd av tillfällig försämring i artikel 4.6 och för ny verksamhet eller åtgärd i artikel 4.7. Artiklarna är införlivade i svensk rätt genom 4 kap. 9-12 §§ VFF respektive 4 kap. 15 § VFF.

I rapporteringen angav respektive land om respektive ytvattenförekomst förväntas uppnå god (eller bättre) ekologisk status eller potential till årsslutet 2015. Om god ekologisk status eller potential inte kommer att uppnås till 2015 bör, enligt rapporteringsvägledningen¹³, undantag i form av förlängd tidsfrist tillämpas. I sådant fall rapporterades det datum då god ekologisk status eller potential förväntas uppnås fullständigt, inte datum för individuella undantag i form av förlängd tidsfrist. Med individuella undantag menas undantag för respektive kvalitetsfaktor.

Det är endast möjligt att förlänga tidsfristen för uppnåendet av målen till efter 2027 på grund av naturliga förhållanden. Om undantagen enligt artikel 4.5 (mindre stränga krav) gäller, angavs det datum då det mindre stränga kravet uppnås. Om det mindre stränga kravet redan har uppnåtts, angavs det.

¹³ Jmf Schema element: swEcologicalStatusOrPotentialExpectedAchievementDate sid 51 i CIS guidance no 35.

I rapporteringen angavs vilken eller vilka typer av undantag som gäller om god ekologisk status eller potential inte förväntas uppnås till 2015. Vilken typ av undantag innefattade både om det var undantag enligt artikel 4.4, 4.5, 4.6 och/eller 4.7 och skälet till undantaget enligt Tabell 3.

Tabell 3. Lista med typ av undantag enligt annex 8g rapporteringsvägledningen.

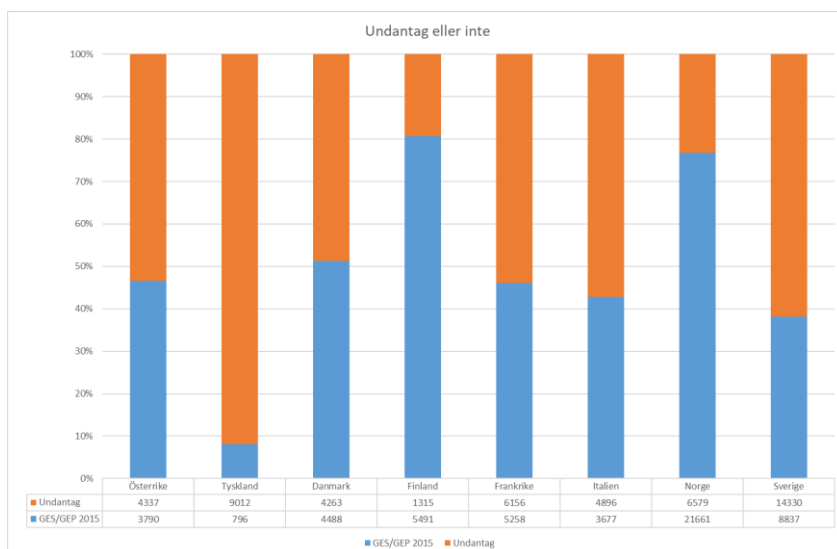
Exemption type
Article4(4) - Technical feasibility
Article4(4) - Disproportionate cost
Article4(4) - Natural conditions
Article4(5) - Technical feasibility
Article4(5) - Disproportionate cost
Article4(6) - Natural causes
Article4(6) - Force Majeure
Article4(6) - Accidents
Article4(7) - New modification
Article4(7) - Sustainable human development
No exemption

Fler än ett undantag kan vara tillämpligt på en ytvattenförekomst. Även fler än en betydande påverkan kan vara tillämplig. Tabell 4 anger hur många och hur stor andel vattenförekomster där god ekologisk eller kemisk status eller god potential redan var uppnådd 2015 samt hur många där någon typ av undantag har tillämpats. Antingen enligt 4.4 eller 4.5 eller en kombination av dessa. Eftersom fler än en typ av undantag kan tillämpas per ytvattenförekomst är det inte möjligt att i dagsläget få fram information om undantag tillämpats enligt 4.4, 4.5 eller en kombination av dessa. Per ytvattenförekomst och land går det endast att få statistik över ifall någon typ av undantag har tillämpats eller inte.

Tabell 4. Tabellen anger hur många och hur stor andel vattenförekomster där god ekologisk eller kemisk status eller god potential redan var uppnådd 2015 och där någon typ av undantag har tillämpats. Talen inom parentes anger andel i relation till landets antal naturliga vattenförekomster eller KMV. GES avser God ekologisk status, GEP avser God ekologisk potential och GKS avser God kemisk status.

		Österrike	Tyskland	Danmark	Finland	Frankrike	Italien	Norge	Sverige
Naturligt vatten	GES 2015	3 635 (49 %)	545 (11 %)	3 858 (49 %)	5 423 (82 %)	4 991 (48 %)	3 354 (53 %)	20 361 (81 %)	8 837 (39 %)
	Undantag	3750 (51 %)	4 342 (89 %)	4 094 (51 %)	1 215 (18 %)	5 422 (52 %)	3 015 (47 %)	4 647 (19 %)	13 647 (61 %)
Kraftigt modifierat vatten	GEP 2015	77 (12 %)	133 (4 %)	328 (74 %)	52 (39 %)	184 (23 %)	258 (21 %)	1 300 (40 %)	0 (0 %)
	Undantag	556 (88 %)	3 137 (96 %)	115 (26 %)	81 (61 %)	624 (77 %)	978 (79 %)	1 932 (60 %)	668 (100 %)
Naturligt vatten	GKS 2015	0 (0 %)	0 (0 %)	7 902 (99 %)	3 271 (49 %)	7 393 (82 %)	4 980 (79 %)	24 908 (100 %)	19 (0 %)
	Undantag	7 385 (100 %)	4 902 (100 %)	64 (1 %)	3 367 (51 %)	1 575 (18 %)	1 293 (21 %)	100 (0 %)	22484 (100 %)
Kraftigt modifierat vatten	GKS 2015	0 (0 %)	0 (0 %)	443 (100 %)	84 (63 %)	594 (78 %)	782 (65 %)	3 219 (100 %)	0 (0 %)
	Undantag	633 (100 %)	3 293 (100 %)	0 (0 %)	49 (37 %)	166 (22 %)	428 (35 %)	13 (0 %)	668 (100 %)

Figur 2 nedan visar till viss del samma sak som innehållet i Tabell 4 men här visas endast ekologisk status och potential med naturligt och kraftigt modifierat vatten sammanslaget. I den jämförelsen framgår att endast 8 % av Tysklands vattenförekomster hade uppnått god ekologisk status eller potential 2015, att jämföra med Finland och Norge där motsvarande siffra var 81 % respektive 77 %. Övriga länder i jämförelsen ligger mellan 38 % och 51 %.

Figur 2. Figuren anger hur många vattenförekomster där god ekologisk status eller potential redan var uppnådd 2015 samt hur många där någon typ av undantag har tillämpats. Antingen enligt 4.4 eller 4.5 eller en kombination av dessa.

Fler än ett undantag kan vara tillämpligt på en ytvattenförekomst. Tabell 5 visar hur många **gånger** respektive typ av undantag varit tillämplig avseende

artikel 4.4-5, observera att tabellen inte visar antal ytvattenförekomster där respektive typ av undantag tillämpats.

*Tabell 5 Visar antal **gänger** respektive typ av undantag har tillämpats, med avgränsningen artikel 4.4 och 4.5. Sverige är det land bland de jämförda länderna som har störst erfarenhet att kring tillämpning av undantag av ekonomiska skäl. Tyskland har störst erfarenhet av tillämpning undantag av tekniska skäl.*

	Artikel 4.4 – Oproportioner- ligt kostsamt	Artikel 4.4 - Naturliga förhållanden	Artikel 4.4 - Tekniska skäl	Artikel 4.5 - Oproportion erligt dyrt	Artikel 4.5 - Omöjligt
Österrike	10 760	11 314	11 314	18	18
Tyskland	5 022	27 143	21 920	112	124
Danmark	1 552	275	727	103	1
Finland	28	3 807	2 751		
Frankrike	3 892	3 569	16 053	162	184
Italien	2 296	610	7 584	1 080	1 070
Norge	136	923	4 126	1 013	439
Sverige	13 594	1 018	13 885	144	22

Ingen av länderna i jämförelsen har tillämpat undantag enligt artikel 4.6. Av alla länder inom EU, inkluderat Norge, har endast två länder tillämpat undantag enligt artikel 4.6, Ungern på grund av olyckor och Holland på grund av olyckor och naturliga skäl. Två av de jämförda länderna har tillämpat undantag enligt artikel 4.7. Österrike har tillämpat möjligheten till följd av nya modifieringar och Tyskland både till följd av nya modifieringar och till följd av nya hållbara mänskliga utvecklingsverksamheter.

Redovisningen av detta uppdrag har beslutats av generaldirektören Jakob Granit efter föredragning av utredaren Jonas Svensson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit utredaren Katarina Vartia samt verksjuristen Ramona Liveland.

Jakob Granit

Jonas Svensson